

دیوان اشعار
بانو فاطمه زرین تاج ~ طاهره قرّة العین

*The Book of Poems of
Fatemeh Zarin Taj - Tahirih Qurratu'l-, Ayn*

به کوشش دکتر سام واثقی و دکتر سهیلا واثقی
Edited by Dr. Sam Vaseghi & Dr. Soheila Vaseghi

ديوان اشعار
بانو فاطمه زرّين تاج ~ طاهره قرّة العين
The Book of Poems of
Fatemeh Zarin Taj - Tahirih Qurratu'l-, Ayn

به كوشش دكتور سام واثقى و دكتور سهيلا واثقى
Edited by Dr. Sam Vaseghi & Dr. Scheila Vaseghi

دیوان اشعار
بانو فاطمه زرین تاج ~ طاهره قرّة العین
The Book of Poems of
Fatemeh Zarin Taj ~ Tahirih Qurratu'l-,Ayn
1st Edition

چاپ اول
۹ July 2006 - ۱۳۸۵ تیر

نشر بنیاد کتابهای سوخته ایران
آرشیو جهانی ادبیات ایران در تبعید

Published by the Iranian Burnt Books Foundation
World Archives of Iranian Exile Literature
Herzogstraße 42 / 42103 Wuppertal-Elberfeld / Germany

به کوشش دکتر سام واتقی و دکتر سهیلا واتقی

Edited by Dr. Sam Vaseghi (sam@vaseghi.de) & Dr. Soheila Vaseghi (soheila@vaseghi.de)
www.vaseghi.de

© کلیه حقوق برای بنیاد کتابهای سوخته ایران محفوظ است. تهیه هر گونه اثر از متن این مجموعه و یا بخشی از آن چه در ایران و چه در خارج از ایران طبق قانون کپی رایت ایران و کپی رایت بین المللی منوط به اجازه کتبی بنیاد کتابهای سوخته ایران است.
کپی، نشر و پخش این اثر بصورت فایل کامل پ.د.ف مجاز و آزاد است.

Miniatures from Hasht-Behesht Palace, Isfahan, Iran, from 1669.
مینیاتورها از کاخ هشت بهشت اصفهان، ایران ۱۶۶۹ میلادی.

*In Memoriam of a woman chaste and holy, a sign and
token of surpassing beauty, a burning brand of the love of
God, a lamp of His bestowal...*

...

...

The Iranian Burnt Books Foundation

بنیاد کتابهای سوخته ایران

تیر ۱۳۸۵ / July 2006

فهرست

Contents

شرح حال بانو فاطمه زرين تاج ~ طاهره قرّة العين عبد البهاء	۷
<i>The Life of Fatemeh Zarin Taj - Tahirih Qurratu 'l- 'Ayn Abdu 'l-Baha</i>	7
ديوان اشعار فاطمه زرين تاج ~ طاهره قرّة العين	۳۳
<i>The Books of Poems of Fatemeh Zarin Taj - Tahirih Qurratu 'l- 'Ayn</i>	33

Handwritten text in Persian script, written in a dense, cursive style. The text is arranged in approximately 25 horizontal lines across the page. The ink is dark, and the paper appears aged and slightly yellowed. The script is highly stylized and difficult to read without specialized knowledge of the language and calligraphic style.

An example of the Handwriting of Tahirih Qurratu 'l-'Ayn

نمونه ای از قلم طاهره قرّة العین

شرح حال بانو فاطمه زرّين تاج ~ طاهره قرّة العين
به قلم عبد البهاء¹

جناب طاهره

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

.

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*
*

*
*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

:

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

The Life of Fatemeh Zarin Taj - Tahirih Qurratu 'l- 'Ayn
Abdu 'l-Baha²

Jinab-i-Tahirih

A woman chaste and holy, a sign and token of surpassing beauty, a burning brand of the love of God, a lamp of His bestowal, was Jinab-i-Tahirih³. She was called Umm-Salma; she was the daughter of Haji Mulla Salih, a mujtahid of Qazvin, and her paternal uncle was Mulla Taqi, the Imam-Jum'ih or leader of prayers in the cathedral mosque of that city. They married her to Mulla Muhammad, the son of Mulla Taqi, and she gave birth to three children, two sons and a daughter; all three were bereft of the grace that encompassed their mother, and all failed to recognize the truth of the Cause.

When she was still a child her father selected a teacher for her and she studied various branches of knowledge and the arts, achieving remarkable ability in literary pursuits. Such was the degree of her scholarship and attainments that her father would often express his regret, saying, "Would that she had been a boy, for he would have

² Memorials of the Faithful, translated from the original Persian text and annotated by Marzeih Gail (Willmette, III.:Bahá'í Publishing Trust, 1971) pp. 190-203

³ Pronounced Tá-heh-reh

shed illumination upon my household, and would have succeeded me!"⁴

One day she was a guest in the home of Mulla Javad, a cousin on her mother's side, and there in her cousin's library she came upon some of the writings of Shaykh Ahmad-i-Ahsa'i.⁵ Delighted with what he had to say, Tahirih asked to borrow the writings and take them home. Mulla Javad violently objected, telling her: "Your father is an enemy of the Twin Luminous Lights, Shaykh Ahmad and Siyyid Kazim. If he should even dream that any words of those two great beings, any fragrance from the garden of those realities, had come your way, he would make an attempt against my life, and you too would become the target of his wrath." Tahirih answered: "For a long time now, I have thirsted after this; I have yearned for these explanations, these inner truths. Give me whatever you have of these books. Never mind if it angers my father." Accordingly, Mulla Javad sent over the writings of the Shaykh and the Siyyid.

One night, Tahirih sought out her father in his library, and began to speak of Shaykh Ahmad's teachings. The very moment he learned that his daughter knew of the Shaykhi doctrines, Mulla Salih's denunciations rang out, and he cried: "Javad has made you a lost soul!" Tahirih answered, "The late Shaykh was a true scholar of God, and I have learned an infinity of spiritual truths from reading his books. Furthermore, he bases whatever he says on the traditions of the Holy Imams. You call yourself a mystic knower and a man of God, you consider your respected uncle to be a scholar as well, and most pious – yet in neither of you do I find a trace of those qualities!"

For some time, she carried on heated discussions with her father, debating such questions as the Resurrection and the Day of Judgment, the Night-Ascent of Muhammad to Heaven, the Promise and the Threat, and the Advent of the Promised One.⁶ Lacking arguments, her father would resort to curses and abuse. Then one night, in support of her contention, Tahirih quoted a holy tradition from the Imam Ja'far-i-Sadiq;⁷ and since it confirmed what she was saying, her father burst

4 Cf. *The Dawn-Breakers*, p. 81, note 2, and p. 285, note 2. Certain lines, there translated by Shoghi Effendi, are incorporated here.

5 A forerunner of the Báb, and first of the two founders of the Shaykhi School.

6 Qur'án 17:1; 30:56; 50:19; etc.

7 The sixth Imam

out laughing, mocking the tradition. Tahirih said, "Oh my father, these are the words of the Holy Imam. How can you mock and deny them?"

From that time on, she ceased to debate and contend with her father. Meanwhile she entered into secret correspondence with Siyyid Kazim, regarding the solution of complex theological problems, and thus it came about that the Siyyid conferred on her the name "Solace of the Eyes" (Qurratu'l-'Ayn); as for the title Tahirih ("The Pure One"), it was first associated with her in Badasht, and was subsequently approved by the Báb, and recorded in Tablets.

Tahirih had caught fire. She set out for Karbila, hoping to meet Siyyid Kazim, but she arrived too late: ten days before she reached that city, he passed away. Not long before his death the Siyyid had shared with his disciples the good news that the promised Advent was at hand. "Go forth," he repeatedly told them, "and seek out your Lord." Thus the most distinguished of his followers gathered for retirement and prayer, for fasts and vigils, in the Masjid-i-Kufih, while some awaited the Advent in Karbila. Among these was Tahirih, fasting by day, practicing religious disciplines, and spending the night in vigils, and chanting prayers. One night when it was getting along toward dawn she laid her head on her pillow, lost all awareness of this earthly life, and dreamed a dream; in her vision a youth, a Siyyid, wearing a black cloak and a green turban, appeared to her in the heavens; he was standing in the air, reciting verses and praying with his hands upraised. At once, she memorized one of those verses, and wrote it down in her notebook when she awoke. After the Báb had declared His mission, and His first book, "The Best of Stories,"⁸ was circulated, Tahirih was reading a section of the text one day, and she came upon that same verse, which she had noted down from the dream. Instantly offering thanks, she fell to her knees and bowed her forehead to the ground, convinced that the Báb's message was truth.

This good news reached her in Karbila and she at once began to teach. She translated and expounded "The Best of Stories," also writing in Persian and Arabic, composing odes and lyrics, and humbly practicing her devotions, performing even those that were optional and supernumerary. When the evil ulamas in Karbila got wind of all this,

⁸ The "Ahsanu'l-Qisas," the Báb's commentary on the Surih of Joseph, was called the Qur'án of the Bábís, and was translated from Arabic into Persian by Tahirih. Cf. God

and learned that a woman was summoning the people to a new religion and had already influenced a considerable number, they went to the Governor and lodged a complaint. Their charges, to be brief, led to violent attacks on Tahirih, and sufferings, which she accepted and for which she offered praise and thanks. When the authorities came hunting for her they first assaulted Shamsu'd-Duha, mistaking her for Tahirih. As soon, however, as they heard that Tahirih had been arrested they let Shams go – for Tahirih had sent a message to the Governor saying, "I am at your disposal. Do not harm any other."

The Governor set guards over her house and shut her away, writing Baghdad for instructions as to how he should proceed. For three months, she lived in a state of siege, completely isolated, with the guards surrounding her house. Since the local authorities had still received no reply from Baghdad, Tahirih referred her case to the Governor, saying: "No word has come from either Baghdad or Constantinople. Accordingly, we will ourselves proceed to Baghdad and await the answer there." The Governor gave her leave to go, and she set out, accompanied by Shamsu'd-Duha and the Leaf of Paradise (the sister of Mulla Husayn) and her mother. In Baghdad she stayed first in the house of Shaykh Muhammad, the distinguished father of Aqa Muhammad-Mustafa. But so great was the press of people around her that she transferred her residence to another quarter, engaged night and day in spreading the Faith, and freely associated with the inhabitants of Baghdad. She thus became celebrated throughout the city and there was a great uproar.

Tahirih also maintained a correspondence with the ulamas of Kazimayn; she presented them with unanswerable proofs, and when one or another appeared before her she offered him convincing arguments. Finally she sent a message to the Shi'ih divines, saying to them: "If you are not satisfied with these conclusive proofs, I challenge you to a trial by ordeal."⁹ Then there was a great outcry from the divines, and the Governor was obliged to send Tahirih and her women companions to the house of Ibn-i-Alusi, who was mufti of Baghdad. Here she remained about three months, waiting for word and directions from Constantinople. Ibn-i-Alusi would engage her in

⁹ Qur'an 3:54: "Then will we invoke and lay the malison of God on those that lie!" The ordeal was by imprecation.

learned dialogues, questions would be asked and answers given, and he would not deny what she had to say.

On a certain day the mufti related one of his dreams, and asked her to tell him what it meant. He said: "In my dream I saw the Shi'ih ulamas arriving at the holy tomb of Imam Husayn, the Prince of Martyrs. They took away the barrier that encloses the tomb, and they broke open the resplendent grave, so that the immaculate body lay revealed to their gaze. They sought to take up the holy form, but I cast myself down on the corpse and I warded them off." Tahirih answered: "This is the meaning of your dream: you are about to deliver me from the hands of the Shi'ih divines." "I too had interpreted it thus," said Ibn-i-Alusi.

Since he had discovered that she was well versed in learned questions and in sacred commentaries and Texts, the two often carried on debates; she would speak on such themes as the Day of Resurrection, the Balance, and the Sirat,¹⁰ and he would not turn away.

Then came a night when the father of Ibn-i-Alusi called at the house of his son. He had a meeting with Tahirih and abruptly, without asking a single question, began to curse, mock and revile her. Embarrassed at his father's behavior, Ibn-i-Alusi apologized. Then he said: "The answer has come from Constantinople. The King has commanded that you be set free, but only on condition that you leave his realms. Go then, tomorrow, make your preparations for the journey, and hasten away from this land."

Accordingly Tahirih, with her women companions, left the mufti's house, saw to arranging for their travel gear, and went out of Baghdad. When they left the city, a number of Arab believers, carrying arms, walked along beside their convoy. Among the escort were Shaykh Sultan, Shaykh Muhammad and his distinguished son Muhammad-Mustafa, and Shaykh Salih, and these were mounted. It was Shaykh Muhammad who defrayed the expenses of the journey.

When they reached Kirmanshah the women alighted at one house, the men at another, and the inhabitants arrived in a continuous stream to seek information as to the new Faith. Here as elsewhere the ulamas were soon in a state of frenzy and they commanded that the

¹⁰ Qur'án 21:48; 19:37, etc. In Islam the Bridge of Sirat, sharp as a sword and finer than a hair, stretches across Hell to Heaven.

newcomers be expelled. As a result the kad-khuda or chief officer of that quarter, with a band of people, laid siege to the house where Tahirih was, and sacked it. Then they placed Tahirih and her companions in an uncovered howdah and carried them from the town to an open field, where they put the captives out. The drivers then took their animals and returned to the city. The victims were left on the bare ground, with no food, no shelter, and no means of traveling on.

Tahirih at once wrote a letter to the prince of that territory, in which she told him: "O thou just Governor! We were guests in your city. Is this the way you treat your guests?" When her letter was brought to the Governor of Kirmanshah he said: "I knew nothing of this injustice. This mischief was kindled by the divines." He immediately commanded the kad-khuda to return all the travelers' belongings. That official duly surrendered the stolen goods, the drivers with their animals came back out of the city, the travelers took their places and resumed the journey.

They arrived in Hamadan and here their stay was a happy one. The most illustrious ladies of that city, even the princesses, would come to visit, seeking the benefits of Tahirih's teaching. In Hamadan she dismissed a part of her escort and sent them back to Baghdad, while she brought some of them, including Shamsu'd-Duha and Shaykh-Salih, along with her to Qazvin.

As they traveled, some riders advanced to meet them, kinsmen of Tahirih's from Qazvin, and they wished to lead her away alone, unescorted by the others, to her father's house. Tahirih refused, saying: "These are in my company." In this way they entered Qazvin. Tahirih proceeded 198 to her father's house, while the Arabs who had formed her escort alighted at a caravanserai. Tahirih soon left her father and went to live with her brother, and there the great ladies of the city would come to visit her; all this until the murder of Mulla Taqi,¹¹ when every Bábí in Qazvin was taken prisoner. Some were sent to Tihran and then returned to Qazvin and martyred.

Mulla Taqi's murder came about in this way: One day, when that besotted tyrant had mounted his pulpit, he began to mock and revile the great Shaykh Ahmad-i-Ahsa'i. Shamelessly, grossly, screaming obscenities, he cried out: "That Shaykh is the one who has kindled this

¹¹ Cf. *The Dawn-Breakers*, p. 276. The murderer was not a Bábí, but a fervent admirer of the Shaykhi leaders, the Twin Luminous Lights.

fire of evil, and subjected the whole world to this ordeal!" There was an inquirer in the audience, a native of Shiraz. He found the taunts, jeers and indecencies to be more than he could bear. Under cover of darkness he betook himself to the mosque, plunged a spearhead between the lips of Mulla Taqi and fled. The next morning they arrested the defenseless believers and thereupon subjected them to agonizing torture, though all were innocent and knew nothing of what had come to pass. There was never any question of investigating the case; the believers repeatedly declared their innocence but no one paid them any heed. When a few days had passed the killer gave himself up; he confessed to the authorities, informing them that he had committed the murder because Mulla Taqi had vilified Shaykh Ahmad. "I deliver myself into your hands," he told them, "so that you will set these innocent people free." They arrested him as well, put him in the stocks, chained him, and sent him in chains, along with the others, to Tihiran.

Once there he observed that despite his confession, the others were not released. By night, he made his escape from the prison and went to the house of Rida Khan – that rare and precious man, that star-sacrifice among the lovers of God – the son of Muhammad Khan, Master of the Horse to Muhammad Shah. He stayed there for a time, after which he and Rida Khan secretly rode away to the Fort of Shaykh Tabarsi in Mazindaran.¹² Muhammad Khan sent riders after them to track them down, but try as they might, no one could find them. Those two horsemen got to the Fort of Tabarsi, where both of them won a martyr's death. As for the other friends who were in the prison at Tihiran, some of these were returned to Qazvin and they too suffered martyrdom.

One day the administrator of finance, Mirza Shafi', called in the murderer and addressed him, saying: "Jinab, do you belong to a dervish order, or do you follow the Law? If you are a follower of the Law, why did you deal that learned mujtahid a cruel, a fatal blow in the mouth? If you are a dervish and follow the Path, one of the rules of the Path is to harm no man. How, then, could you slaughter that zealous divine?" "Sir," he replied, "besides the Law, and besides the

¹² Cf. *The Dawn-Breakers*, p. 278.

Path, we also have the Truth. It was in serving the Truth that I paid him for his deed."¹³

These things would take place before the reality of this Cause was revealed and all was made plain. For in those days no one knew that the Manifestation of the Báb would culminate in the Manifestation of the Blessed Beauty and that the law of retaliation would be done away with, and the foundation-principle of the Law of God would be this, that "It is better for you to be killed than to kill"; that discord and contention would cease, and the rule of war and butchery would fall away. In those days, that sort of thing would happen. But praised be God, with the advent of the Blessed Beauty such a splendor of harmony and peace shone forth, such a spirit of meekness and long-suffering, that when in Yazd men, women and children were made the targets of enemy fire or were put to the sword, when the leaders and the evil ulamas and their followers joined together and unitedly assaulted those defenseless victims and spilled out their blood -- hacking at and rending apart the bodies of chaste women, with their daggers slashing the throats of children they had orphaned, then setting the torn and mangled limbs on fire – not one of the friends of God lifted a hand against them. Indeed, among those martyrs, those real companions of the ones who died, long gone, at Karbila – was a man who, when he saw the drawn sword flashing over him, thrust sugar candy into his murderer's mouth and cried, "With a sweet taste on your lips, put me to death – for you bring me martyrdom, my dearest wish!"

Let us return to our theme. After the murder of her impious uncle, Mulla Taqi, in Qazvin, Tahirih fell into dire straits. She was a prisoner and heavy of heart, grieving over the painful events that had come to pass. She was watched on every side, by attendants, guards, the farrashes, and her foes. While she languished thus, Bahá'u'lláh dispatched Hadiy-i-Qazvini, husband of the celebrated Khatun-Jan, from the capital, and they managed, by a stratagem, to free her from that embroilment and got her to Tihiran in the night. She alighted at the mansion of Bahá'u'lláh and was lodged in an upper apartment.

13 This refers to the doctrine that there are three ways to God: the Law (shari'at), the Path (tariqat), and the Truth (haqiqat). That is, the law of the orthodox, the path of the dervish, and the truth. Cf. R. A. Nicholson, Commentary on the Mathnavi of Rumi, s.v.

When word of this spread throughout Tihran, the Government hunted for her high and low; nevertheless, the friends kept arriving to see her, in a steady stream, and Tahirih, seated behind a curtain, would converse with them. One day the great Siyyid Yahya, surnamed Vahid, was present there. As he sat without, Tahirih listened to him from behind the veil. I was then a child, and was sitting on her lap. With eloquence and fervor, Vahid was discoursing on the signs and verses that bore witness to the advent of the new Manifestation. She suddenly interrupted him and, raising her voice, vehemently declared: "O Yahya! Let deeds, not words, testify to thy faith, if thou art a man of true learning. Cease idly repeating the traditions of the past, for the day of service, of steadfast action, is come. Now is the time to show forth the true signs of God, to rend asunder the veils of idle fancy, to promote the Word of God, and to sacrifice ourselves in His path. Let deeds, not words, be our adorning!"

The Blessed Beauty made elaborate arrangements for Tahirih's journey to Badasht and sent her off with an equipage and retinue. His own party left for that region some days afterward.

In Badasht, there was a great open field. Through its center a stream flowed, and to its right, left, and rear there were three gardens, the envy of Paradise. One of those gardens was assigned to Quddus,¹⁴ but this was kept a secret. Another was set apart for Tahirih, and in a third was raised the pavilion of Bahá'u'lláh. On the field amidst the three gardens, the believers pitched their tents. Evenings, Bahá'u'lláh, Quddus and Tahirih would come together. In those days the fact that the Báb was the Qá'im had not yet been proclaimed; it was the Blessed Beauty, with Quddus, Who arranged for the proclamation of a universal Advent and the abrogation and repudiation of the ancient laws.

Then one day, and there was a wisdom in it, Bahá'u'lláh fell ill; that is, the indisposition was to serve a vital purpose. On a sudden, in the sight of all, Quddus came out of his garden, and entered the pavilion of Bahá'u'lláh. But Tahirih sent him a message, to say that their Host being ill, Quddus should visit her garden instead. His answer was: "This garden is preferable. Come, then, to this one." Tahirih, with her

14 The eighteenth Letter of the Living, martyred with unspeakable cruelty in the market place at Barfurush, when he was twenty-seven. Bahá'u'lláh conferred on him a station second only to that of the Báb Himself. Cf. *The Dawn-Breakers*, pp. 408-415.

face unveiled, stepped from her garden, advancing to the pavilion of Bahá'u'lláh; and as she came, she shouted aloud these words: "The Trumpet is sounding! The great Trump is blown! The universal Advent is now proclaimed!"¹⁵ The believers gathered in that tent were panic struck, and each one asked himself, "How can the Law be abrogated? How is it that this woman stands here without her veil?"

"Read the Surih of the Inevitable,"¹⁶ said Bahá'u'lláh; and the reader began: "When the Day that must come shall have come suddenly... Day that shall abase! Day that shall exalt!..." and thus was the new Dispensation announced and the great Resurrection made manifest. At the start, those who were present fled away, and some forsook their Faith, while some fell a prey to suspicion and doubt, and a number, after wavering, returned to the presence of Bahá'u'lláh. The Conference of Badasht broke up, but the universal Advent had been proclaimed.

Afterward, Quddus hastened away to the Fort of Tabarsi¹⁷ and the Blessed Beauty, with provisions and equipment, journeyed to Niyala, having the intention of going on from there by night, making His way through the enemy encampment and entering the Fort. But Mirza Taqi, the Governor of Amul, got word of this, and with seven hundred riflemen arrived in Niyala. Surrounding the village by night, he sent Bahá'u'lláh with eleven riders back to Amul, and those calamities and tribulations, told of before, came to pass.

As for Tahirih, after the breakup at Badasht she was captured, and the oppressors sent her back under guard to Tihran. There she was imprisoned in the house of Mahmud Khan, the Kalantar. But she was aflame, enamored, restless, and could not be still. The ladies of Tihran, on one pretext or another, crowded to see and listen to her. It happened that there was a celebration at the Mayor's house for the marriage of his son; a nuptial banquet was prepared, and the house adorned. The flower of Tihran's ladies were invited, the princesses, the wives of vazirs and other great. A splendid wedding it was, with instrumental music and vocal melodies – by day and night the lute, the

¹⁵ Cf. Qur'an 74:8 and 6:73. Also Isaiah 27:13 and Zechariah 9:14.

¹⁶ Qur'an, Surih 56.

¹⁷ A systematic campaign against the new Faith had been launched in Persia by the civil and ecclesiastical authorities combined. The believers, cut down wherever they were isolated, banded together when they could, for protection against the Government, the clergy, and the people. Betrayed and surrounded as they passed through the forest of Mazindaran, some 300 believers, mostly students and recluses, built the Fort of Shaykh Tabarsi and held out against the armies of Persia for eleven months. Cf. *The Dawn-Breakers*, chapters XIX and XX; *God Passes By*, p. 37 et seq.

bells and songs. Then Tahirih began to speak; and so bewitched were the great ladies that they forsook the cithern and the drum and all the pleasures of the wedding feast, to crowd about Tahirih and listen to the sweet words of her mouth.

Thus she remained, a helpless captive. Then came the attempt on the life of the Shah;¹⁸ a farman was issued; she was sentenced to death. Saying she was summoned to the Prime Minister's, they arrived to lead her away from the Kalantar's house. She bathed her face and hands, arrayed herself in a costly dress, and scented with attar of roses she came out of the house.

They brought her into a garden, where the headsman waited; but these wavered and then refused to end her life. A slave was found, far gone in drunkenness; besotted, vicious, black of heart. And he strangled Tahirih. He forced a scarf between her lips and rammed it down her throat. Then they lifted up her unsullied body and flung it in a well, there in the garden, and over it threw down earth and stones. But Tahirih rejoiced; she had heard with a light heart the tidings of her martyrdom; she set her eyes on the supernal Kingdom and offered up her life.

Salutations be unto her, and praise. Holy be her dust, as the tiers of light come down on it from Heaven.

18 On August 15, 1852, a half-crazed Bábí youth wounded the Shah with shot from a pistol. The assailant was instantly killed, and the authorities carried out a wholesale massacre of the believers, its climax described by Renan as "a day perhaps unparalleled in the history of the world." Cf. Lord Curzon, *Persia and the Persian Question*, pp. 501-2, and *God Passes By*, p. 62 et seq.

دیوان اشعار فاطمه زرین تاج ~ طاهره قرّة العین

The Books of Poems of

Fatemeh Zarin Taj - Tahirih Qurratu 'l- 'Ayn

هان صُبْح هُدَى فرمود آغاز تنفس
اگر به باد دهم زلف عنبر آسا را
آمد او با جلوه های سرمدی
هان که امر مُبرمّم ظاهر شده
چو ظهور آن شه ما عرف عظمت شئون جلّاله
هله ای گروه عمائیان بکشید هلهه ولا
ای صبا بگو از من آن عزیز هائی را
گر بتو افتدم نظر چهره بچهره رو برو
لمعات وجهک اشرفت و شعاع طلعتک اعتلا
خال بکنج لب یکی طره مشک فام دو
در ره عشقت ای صنم شیفته بلا منم
سجود وجهک فرضاً علی فی الصلواتی
ای خفته رسید یار برخیز
چشم مستش کرد عالم را خراب
ایعاشقان ایعاشقان شد آشکارا وجه حق
پادشه عشق ندا میکند
طلعات قدس بشارتی که جمال حق شده بر ملا
جذبات شوقک الجمّت بسلاسل الغم والبلّا
در وصل تو میزنند احباب
بدیاری عشل تو مانده ام زکسی ندیده عنایتی
بخیالت ای نکورو بمدام باشد این دل
غیر او مشهود نبود در عیان
ای بسر زلف تو سودای من
بیا ساقی ای شاهباز فتوح
بود سوی تو ام راز نهانی
عید آمد عید آمد این عید مبارک باد
جوانی چه آورد پیری چه برد
باخته جان بولایش همه شاهد باشید
طلعت قدس بشارتی که جمال حق شده بر ملا

هان صُبْح هُدَى فرمود آغاز تنفس

هان صُبْح هُدَىٰ فرمود آغاز تنفس
روشن همه عالم شد ز آفاق و ز انفس

دیگر ننشیند شیخ بر مسندِ تزویر
دیگر نه شود مسجد دُکَّانِ تقدّس

ببریده شود رشتۀ تحت الحنک از دم
نه شیخ بجا ماند نه زرق و تدلّس

آزاد شود دهر زاو هام و خرافات
آسوده شود خلق ز تخیل و توسوس

محکوم شود ظلم ببازوی مساوات
معدوم شود جهل ز نیروی تفرّس

گسترده شود در همه جا فرش عدالت
افشانده شود در همه جا تخم تونس

مرفوع شود حکمِ خلاف از همه آفاق
تبدیل شود اصلِ تباین به تجانس

اگر به باد دهم زلف عنبر آسا را

اگر به باد دهم زُلفِ عنبر آسا را
اصیر خویش کنم آهوانِ صحرا را

و گر به نرگس شهلائی خویش سُرمه کشم
بروز تیره نشانم تمام دنیا را

برای دیدن رویم سپهر هر دم صبح
برون برآورد آئینه مطلقاً را

گذار من به کلیسا اگر فتد روزی
بدین خویش برم دخترانِ ترسا را

آمد او با جلوه های سرمدی

آمد او با جلوه های سرمدی
ظاهر او بنمود وجه احمدی

لیک غافل جمله ارباب هوش
از تغردهای جذبای سروش

احمد است اینکه نزیل آمد نزیل
از سماء عزّ به آیات جلیل

عالمی را از شرر پر شور کرد
آدمی را او سراسر نور کرد

طاهره بر دار پرده از میان
تا بیاید سیرّ غیبی در عیان

گوی الحمدُ هُوَ رَبِّ جَمِيلٍ
قَدْ تَشْعَشَعُ مِنْ طَرَاةِ الْجَلِيلِ

هان كه امر مُبرم ظاهر شده

هان که امر مُبرَمَم ظاهر شده
حکم محکم آیه قاهر شده

بر گن آلباس حُدود و پس قیود
خویش را انداز در دریای جود

تا به کی در عالم پُر شر و شور
دور هستی تو ز مقصد دور دور

امر ما ظاهر شده از کاف و نون
گو مِن الله إِلَیْهِ راجِعُونَ

چو ظهور آن شه ما عرف عظمت شئون جلاله

چو ظهور آن شه ما عرف عظمت شئون جلاله
بجهان جان شُده از شرف حسنت و عزّ مقاله

همه جانِ جُمْلَه انس و جان شده در قدوم وی ارمغان
به تعشّق آمده عاشقان قُئِل سبیل وصاله

طلع البهائم و اشرققت ظهر البهائم والمعتم
قلل الوجود نسیرت فلکاً لوجه جماله

همه آیه های مسلسلله ز لسان او شده نازله
همه انبیاء مهر وله متبرّ جساً بجماله

هله ای گروه عمانیان بکشید هلهه ولا

هله ای گروه عمائیان بکشید هلهله ولا
که ظهورِ دلبرِ ما عیان شده فاش و ظاهر و بر ملا

بزنید نغمه ز هر طرف که زوجه طلعت ما عرف
رفع الغطاء و قد كشف ظلم الليال قد انجلى!

برسید با سپه طرب صنمی عجم صمدی عرب
بدمید شمس ز ما غرب بدوید الیه مهر ولا

فوران نارزارض فا نوران نور ز شهر طا
ظهران روح ز شطرها و لقد علا و قد اعتلا

طیر العما تکفکفت ورق البها تصفصفت
دیك الضیا تذورقت متجملا متجللا

ز ظهور آن شه آلهه زالست آن مه مالیه
شده آلهه همه والهه تبغنیات بلی بلی!

بتموج آمده آن یمی که بکر بلاش بخرمی
متظهر است بهر دمی دوهزار وادی کربلا

ز کمان آن رخ پر وله ز کمند آن مه ده دله
دو هزار فرقه و سلسله متفرقا متسلسلا!

همه موسیانِ عمائیش همه عیسیانِ سمائیش

همه دلبرانِ بقائیش متولّها متزماً

بحر الوجود تموجت لعل الشهود تولّجت

شفق الخمود تلجلجت بلاقائه متجملاً

هُكِلَ جمال ز طلعتش قَللَ جبال ز رفعتش

دول جلال ز سطوتش متخشعاً متزلزلاً

دلم از دو زلفِ سیاه او ز فراق روی چو ماه او

بتراب مقدم راه او شده خون من متبلبلاً

ز غم تو ای مه مهربان ز فراق تو ای شه دلبران

شده رُوح هیکل جسمیان متخففاً متخلخلاً

تو و آن تشعشعِ روی خُود تو و آن ملمّعِ موی خود

که رسانیم تو بکوی خُود متسرّعاً متبعحلاً

ای صبا بگو از من آن عزیز هائی را

ای صبا بگو از من آن عزیز هائی را
اینچنین روا باشد طلعت بهائی را

ابر لطف آن محبوب رشحه رشحه میبارد
بر هیاکل مطروح محور سیر هائی را

نسمه عراقیش میوزد بسی روحا
زنده می نماید او هیکل سوائی را

باب رکن غربیش شد مفتوح ابواب
لطف او شده سائل اهل فتح طائی را

بابیان نوریه جملگی برون آئید
از حجابهای غربنگرد فائی را

طلعت مبین ناگه طالع از حجاب عز
مشنو ای عزیز من نطق لن ترائی را

گر بتو افتدم نظر چهره بچهره رو برو

گر بتو افتدم نظر چهره بچهره رو برو
شرح دهم غم تو را نکته به نکته مو بمو

از پی دیدن رخت همچو صبا فتاده ام
خانه بخانه در بدر کوچه به کوچه کو به کو

میروود از فراق تو خون دل از دو دیده ام
دجله بدجله یم به یم چشمه به چشمه جو بجو

دور دهان تنگ تو عارض عنبرین خطت
غنچه به غنچه گل به گل لاله به لاله بو به بو

ابرو و چشم و خال تو صید نموده مرغ دل
طبع بطبع دل بدل مهر بمهر و خو به خو

مهر تو را دل حزین بافته بر قماش جان
رشته به رشته نخ به نخ تار به تار پو به پو

در دل خویش طاهره گشت و ندید جز تو را
صفحه به صفحه لا به لا پرده به پرده تو به تو

نمعات و جهك اشرفق و شعاعُ طلعتك اِعتلا

لمعات وجهک اشرفقت و شعاع طلعتک اعتلا
زچه روالست بر بکم نزنى بزن که بلى بلى

بجواب طبل الست تو ز ولا چو کوس بلا زدم
همه خیمه زد بدر دلم سپه غم و حشم بلا

من و عشق آن مه خوبرو که چو زد صلاى بلا بر او
به نشاط و قهقهه شد فرو که انا الشهيد به کربلا

چو شنید ناله مرگ من پی ساز من شد و برگ من
فمشی الی مهر ولا و بکی علی مجلجلا

چه شود که آتش حیرتی ز نیم بقله طور دل
فسککته و دککته متدکدکا متزلزلا

پی خوان دعوت عشق او همه شب زخیل کروبیان
رسد این صفر مهمینی که گروه غمزده الصلا

تو که فلس ماهی حیرتی چه زنی ز بحر وجود دم
بنشین چو طاهره دمبدم بشنو خروش نهنگ لا

خال بکنج لب یکی طرّه مشک فام دو

خال بکنج لب یکی طرّه مشک فام دو
وائے به حال مُرغ دل دانه یکی و دام دو

محتسب است و شیخ و من صُحبت عشق در میان
از چه کنم مجابشان پخته یکی و خام دو

از رخ و زلف ای صنم روز من است همچو شب
وائے بروزگار من روز یکی و شام دو

ساقی ماهروی من از چه نشسته غافل
باده بیار می بده نقد یکی و دام دو

مست دو چشم دلرُبا همچو قرابه پُر ز می
در کف ترک مست بین باده یکی و جام دو

کُشته تیغ ابرویت گشته هزار همچو من
بسته چشم جادویت میم یکی و لام دو

و عده وصل میدهی لیک وفا نمی کُنی
من بجهان ندیده ام مرد یکی و کام دو

گاه بخوان سگِ درت گاه کمینه چاکرت
فرق نمی کند مرا بنده یکی و نام دو

در ره عشقت ای صنم شیفتهٔ بلا منم

در ره عشقت ای صنم شیفتهٔ بلا منم
چند مغایرت کنی با غمت آشنا منم

پرده بروی بسته ئی زلف بهم شکسته ئی
از همه خلق رسته ئی از همگان جدا منم

نور توئی تنق توئی ماه توئی افق توئی
خوان مرا فنق توئی شاخهٔ هندوا منم

شیر توئی شکر توئی شاخه توئی ثمر توئی
شمس توئی قمر توئی ذره منم هبا منم

نخل توئی رطب توئی لعبت نوش لب توئی
خواجهٔ با ادب توئی بندهٔ بی حیا منم

کعبه توئی صنم توئی دیر توئی حرم توئی
دلبرِ محترم توئی عاشق بی نوا منم

من زیم تو نیم هم نی زکم و زبیش هم
چون بتو متصل شدم بی حد و انتها منم

شاهد شوخ دلبرا گفت بسوی من بیا
رسته ز کبر و از ریا مظهر کبریا منم

طاهره خاکیای تو مست می لقای تو
منتظر عطائی تو معترف خطا منم

سجود وجهك فرضاً علىّ في الصلواتي

سجود وجهک فرضاً علی فی الصلواتی
ترا پرستم اگر فی المثل چو لات دمناتی

بچشم خویش نظر کن مرا مگو ز چه مستی
در آئینه رخ خود بین مرا می‌رس ز چه ماتی

نرفته در عتباتت زمهر کعبه رویت
روان ز چشمه چشم من است شطّ فراتی

خُدای عالم و آدم مربّی همه اشیأ
ترا وفا بدهد یا مرا ز غصّه نجاتی

حیات من نه ز جان وممات من نه ز مرگ است
من الوصال حیات من الفراق مماتی

بوقت مرگ کشودی ز پرسش لب شیرین
چنانکه باز بمانم ز نو دمیده حیاتی

ای خفته رسید یار برخیز

ای خفته رسید یار برخیز
از خود بنشان غبار بر خیز

هین بر سر مهر و لطف آمد
ای عاشق زار یار برخیز

آمد بر تو طبیب غم خوار
ای خسته دل نزار برخیز

ای آنکه خمار یار داری
آمد مه غم گسار برخیز

ای آنکه به هجر مُبتلائی
شد موسم وصل یار برخیز

ای آنکه خزان فسرده کردت
اینک آمد بهار بر خیز

هان سال نو و حیات تازه است
ای مرده لاش پار برخیز

چشم مستش کرد عالم را خراب

چشم مستش کرد عالم را خراب
هر که دید افتاد اندر پیچ و تاب

گردش چشم وی اندر هر نظر
می رباید جمله اهل لباب

گو چه آید زین دل مجنون محض
کوزده در خیمهٔ لیلی اقباب

خیمهٔ آتش نشینان پُر شرر
آتش با شعله زد در هر حجاب

گر نه باشد نار موسی در ظهور
از چه کل محوند و اندر اضطراب

خواهم از ساقی بجامم طفحه ی
تا بگویم با تو سرّ ما اجاب

هان نگر بر ما بعینِ باصره
تا ببینی وجه حق را بی نقاب

آمد از شطر عمائی در نزول
با تجلیِ رخی چون آفتاب

ایعاشقان ایعاشقان شد آشکارا وجه حق

ایعاشقان اיעاشقان شد آشکارا وجه حق
رفع حجب گردید هان از قدرت رب الفلق

خیزید کایندم با بهأ ظاهر شده وجه خُدا
بنگر بصد لطف و صفا آنروی روشن چون شفق

یعنی ز خَلّاق زمان شد اینجهان خرم جنان
روز قیام است ای مهان معدوم شد لیل غسق

آمد زمان راستی کژی شد اندر کاستی
آن شد که آن می خواستی از عدل و قانون و نسق

شد از میان جور و ستم هنگام لطف است و کرم
ایدون بجای هر سقم شد جانشین قوت و رمق

علم حقیقی شد عیان شد جهل معدوم از میان
برگوبشیخ اندر زمان بر خیزوبرهم زن ورق

بود از چه عمری واژگون وضع جهان از چند و چون
هان شیر آمد جای خون باید بگردانی طبق

گر چه باندازِ ملل ظاهر شده شاهِ دُول
لکن بلطف لم یزل برهاند از ایشان غلق

پادشاه عشق ندا میکند

پادشه عشق ندا میکند
در ره معشوق صدا میکند

در صفت طلعت انوار او
خامه توصیف حیا میکند

هر که ز اسرار وی آگه شود
لاجرمش جان بفا میکند

شمس که در روز ضیاً رخس
دهر پر از نورُ جلا میکند

سوی غمش رقص کنان میرود
هر که تمنّای لقا میکند

دیدن رویش فقراً را تمام
غرفه دریائی فنا میکند

این نه منم مادح رویش ورا
جمله ذرات ثنا میکند

هر که زالتای وی آگه شود
خویش در این مرحله لا میکند

طلعات قدس بشارتی که جمال حق شده بر ملا

طلعات قدس بشارتی که جمالِ حق شده بر ملا
بزن ای صبا تو بساحتش بگروه غمزدگان صلا

هله ای طوائفِ منتظر ز عنایت شه مقتدر
مه مستتر شده مشتهر متبہیا متجللا

شده طلعت صمدی عیان که بپا کند علم بیان
زگمان و وهمِ جهانیان جبروت اقدسه اعتلا

بسریر عزت فخر و شان بنشسته آن شه بی نشان
بزد این صلابه بلاکشان که گروه مدعی الولا

چو کسی طریقِ مرا رود کنمش ندا که خبر شود
که هر آنکه عاشق من بود نرهد ز محنت و ابتلا

کسی ار نکرد اطاعتم نه گرفت حبلِ و لا یتم
کنمش بعید ز ساحتم دهمش بقهر ببادلا

صدم ز عالمِ سرمدم اادم ز منبع لاحدم
پی اهل افده آمدم هلموا الی لمقبلا

قبسات نار مشیّتی اناذالستُ برّبکم
بگذر ز ساحتِ قدسیان بشنو صغیر بلی بلی

منم آن ظهّور مهیمنی منم آن منیّت بی منی
منم آن سفینه ایمنی و لقد ظهرتُ مجلجلا

شجرِ مرّقعِ جان منم ثمر عیان و نهان منم
ملک الملوکِ جهان منم ولی البیان و قد علا

شهدائی طلعتِ نار من بدوید سوی دیار من
سروجان کنید نثارِ من که منم شهنشه کربلا

جذبات شوقى الجمى بسلاسل الغم والبلا

جذبات شوقک الجمت بسلاسل الغم والبلا
همه عاشقان شکسته دل که دهند جان بره ولا

اگر آن صنم زره ستم پی کشتتم نهد قدم
لقد استقام بسیفه فلقد رضیت بما رضیٰ

سحر آن نگارِ ستمگرم قدمی نهاد به بستم
فاذارایتُ جماله طلع الصباح کائما

نه چو زلفِ عالیه بار او نه چو چشم فتنه شعارِ او
شده نافهٔ بهمه ختن شده کافری بهمه ختا

تو که غافل از می و شاهی پی مردِ عابد و زاهدی
چه کنم که کافر و جاحدی ز خلوصِ نیتِ اصفیا

تو و ملک و جاه سکندری من و رسم و راه قلندری
اگر آن نیکوست تو در خوری و گر این بد است مرا سزا

بمراد زلفِ معلّی پی اسپ و زینِ مغرّقی
همه عمر منکر مطلق ز فقیرِ فارغ بی نوا

بگذر ز منزلِ ما و من بگزین بملکِ فنا وطن
فاذا فعلتَ بمثل ذافلقد بلغت بماتشاء

در وصل تو میزنند احباب

در وصل تو میزنند احباب
افتح یا مفتح الابواب

چه شود گر بر تو ره یابند
کم بقوا ناظرین خلف الباب

تا کی از حضرت تو صبر و شکیب
طال طوافهم و را حجاب

در پس پرده تا بکی حسرت
ارهم نظرةً بلاجلباب

از تو غیر از تو مدعائی نیست
مالدیهم سوالقاک ثواب

سکرّدا فی هوائی ثم صحوا
مالهم من لدی سواک مثاب

از سبب ها گذشته اند و حجب
خرقوا الحجب وار تقوا لاسباب

بنما آفتاب را بی ابر
بگشا از جمال خویش نقاب

تا بمانند عاقلان حیران
خشگ مغزان شوند اولوالالباب

با خود آیند بیخودان هوا
هوشیاران شوند مست و خراب

بنده و خواجه در هم آویزند
لا عبید یُری' ولا ارباب

بديار عشق تو مانده ام زكسى ندیده عنایتی

بدیار عشق تو مانده ام ز کسی ندیده عنایتی
بغریبیم نظری فکن که تو پادشاه ولایتی

گنهی بود مگر ای صنم که ز سر عشق تو دم زخم
فهرجرتنی و قتلنتی و اخذنتی بجنایتی

شده راه طاقت و صبر طی بکشم فراق تو تا بکی
همه بند بند مرا چونی بود از غم تو حکایتی

عجز العقول لدر که هلک النفوس لو همه
بکمال تو که برد رهی نبود بجز تو نهایتی

چو صبا برت گذر آورد ز بلا کشان خبر آورد
رخ زرد و چشم تر آورد چه شود کنی تو عنایتی

قدمی نهی تو به بستم سحری ز فیص خود از کرم
بهوای قرب تو بر پریم به دو بال دهم بجناحتی

برهائیم چو از این مکان بکشانیم سوی لامکان
گذرم ز جان و جهانیان که تو جان و جانده خلقتی

بخیالت ای نکورو بمدام باشد این دل

بخیالت ای نکورو بمدام باشد این دل
بجمالت ای نکوخو بکلام باشد این دل

چو نموده ای بافسون بدل حزین پر خون
که مسلسل از نظاره به هیام باشد این دل

به جمال حسن رویت بتتار مشک مویت
بحصار بزم کویت بمرام باشد این دل

چو بخوانیش به محضر بریش بعزّ منظر
بجلال و شوکت و فر بنظام باشد این دل

چو بجدب روی مهوش شده ام غریق آتش
نشود دگر که سرخوش بمغام باشد این دل

به تَلَطّف و تَکْرَم به تَعَطّف و تَرَحْم
بر باز ما توّهم که همام باشد این دل

چو زماسوی برانی ز خودش بخود رسانی
زبلاء خود چشانی بدوام باشد این دل

ز دلم شراره بارد که نسب زنار دارد
ز چه رو ثمر نیارد که بکام باشد این دل

غیر او مشهود نبود در عیان

غیر او مشهود نبود در عیان
محو موهومات شد اندر بیان

اسم اعلیٰ از مسمی شد متین
شد برون فرقان حق از آستین

ربّ اعظم ربّ اعلیٰ شأن او
رب اکبر روضه رضوان او

عرش ها با رفعت شأن بها
بس سرائرها مرفع از سما

الله الله ای قدیم لم یزل
قادر حیّ عَطوف لا مثل

یک تظرفرما به انظار رحیم
زنده گردان هذه العظم الرّمیم

تا نمایم نطق از اسرار تو
در تظهر آورم اضمار تو

جز توام مقصود نبود در بنا
جز توام معبود ناید در ثنا

سیرّ وحدت را تو فرما آشکار
چند کردم در سما خورشیدوار

ای حبیب حُبّ محبوب بها
جذب فرما این عبید مبتلا

بر بساط عزّ وحدت مُستقر
ساز از الطاف خود بی حدّ و مر

ای بسر زلف تو سودای من

ای بسر زلف تو سودای من
وز غم حجران تو غوغای من
لعل لبت شهد مُصفای من
عشق تو بگرفت سرایای من

من شده تو آمده بر جای من

گر چه بسی رنج غمت برده ام
جام پیایی ز بلا خورده ام
سوخته جانم اگر افسرده ام
زنده دلم گر چه ز غم مرده ام

چون لب تو هست مسیحای من

گنج منم بانی مخزن توئی
سیم منم صاحب معدن توئی
دانه منم صاحب خرمن توئی
هیكل من چیست اگر من توئی

گر تو منی چیست هیولای من

من شدم از مهر تو چون ذره پست
وز قدح باده عشق تو مست
تا به سر زلف تو داریم دست
تا تو منی من شده ام خودپرست

سجده گه من شده اعضای من

دل اگر از تست چرا خون کنی
ور ز تو نبود زچه مجنون کنی
دم به دم این سوز دل افزون کنی
تا خودیم را همه بیرون کنی

جای کنی در دل شیدای من

آتش عشقت چو بر افروخت دود
سوخت مرا مایه هر هست و بود
کُفر و مسلمانیم از من زدود
تا به خَم ابرویت آرم سُجود

فرق نه از کعبه کلیسای من

کلک ازل تا به ورق زد رقم
گشت هم آغوش چو لوح و قلم
مانده خلقی به وجود از عدم
بر تن آدم چو دمیدند دم

مهر تو بُد در دل شیدای من

دست قضا چون گل آدم سرشت
مهر تو در مزرعه سینه کشت
عشق تو گردید مرا سرنوشت
فارغم اکنون ز جحیم و بهشت

نیست به غیر از تو تمنای من

باقیم از یاد خود و فانیم
جُرعه کش باده ربّانیم
سُوخته وادی حیرانیم
سالک صحرای پریشانیم

تا چه رسد بر دل رسوای من

بَرِ دَرِ دِلِ تا اَرَنِ گو شدم
جلوه کنان بر سر آن کوشدم
هر طرفی گرم هیاهوی شدم
او همگی من شد و من او شدم

من دل و او گشت دلارای من

کعبهٔ من خاک سر کوی تو
مَشعله افروز جهان روی تو
سلسلهٔ جان خم گیسوی تو
قبلهٔ دل طاق دو ابروی تو

زلف تو در دیر چلیپای من

شیفتهٔ حضرت اعلاستم
عاشق دیدار دلارا ستم
راهرو وادی سودا ستم
از همه بگذشته تو را خواستم

پر شده از عشق تو اعضای من

تا کی و کی پند نیوشی کنم
چند نهان بلبله پوشی کنم
چند ز هجر تو خموشی کنم
پیش کسان زُهد فروشی کنم

تا که شود راغب کالای من

خرقه و سجاده به دور افکنم
باده به مینای بلور افکنم
شعشعه در وادی طور افکنم
بام و در از عشق به شور افکنم

بر در میخانه بود جای من

عشق عَلم کوفت به ویرانه ام
داد صَلا بر در جانانه ام
بادۀ حق ریخت به پیمانه ام
از خود و عالم همه بیگانه ام

حق طلبد همّت والای من

ساقی میخانه بزم الست
ریخت به هر جام چو صهبا ز دست
ذره صفت شد همه ذرات پست
باده ز مامست شدوگشت هست

از اثر نشئه صهبای من

عشق به هر لحظه ندا می کند
بر همه موجود صدا می کند
هر که هوای ره ما می کند
کی حذر از موج بلا می کند

پای نهد بر لب دریای من

بندوی نوبت زن بام توام
طایر سرگشته به دام توام
مُرغ شباویز به شام توام
مَحور خود زنده به نام توام

گشته ز من درد من و مای من

بیا ساقی ای شاهباز فتوح

بیا ساقی ای شاهباز فتوح
ایاگی کرم کن ز صهبای روح

یکی جام می باز سازم کرم
که سوزد سراپای من تا قدم

بیا ساقیاده یکی جام می
که از دل رود جمله غمهای دی

حیاتی ز نو بخش بر مردگان
ایاگی کرم کن بافسردگان

سمندر صفت چون در این آتشم
کرم ساز ساقی می بیغشم

زروزی مه افکن در این دم نقاب
درآ از در و ده تو جام شراب

ز جام طهورم تو سرشار کن
بجانم تجلی از آن یار کن

چو موسی کنم منصعق خود ز نور
نمامندک این کوه تن همچو طور

بسوزان وجودم همه سر بسر
که از دو جهانم نباشد خبر

باین غم نشین ساقیا می بیار
پریشان ندارم چو زلف نگار

ز صهبای دوشین خمارم اگر
ز جام دگر بر تو هوشم ز سر

بزلف تو ساقی چو دلبسته ام
ز قید دو عالم همه رسته ام

مرا از ازل مذهب و دین نبود
جز مهر تو هیچ آئین نبود

بعهد ازل من نمایم قرار
زایمان کنم حب تو اختیار

چو حب ترا کرده باشم
قبول بده جامی از می ندارم ملول

کرم ساز جام میم دمبدم
که مستغرقم من بدریای غم

نسازد کفایت مرا جام می
مرا بر تو ساقی سر بحر وی

که تا اندر آن حر غوص آورم
فنا گشته از خویشتن بگذرم

ز عمان دل بشکنم این صدف
من آن گوهر جان بیاورم بکف

بیا ساقیا شد جهان نو بهار
زمین چون زمرد شد از سبزه زار

بهار است بشکفته شد گلستان
بساطی بیفکن تو در بوستان

مغنی نوزاد نی و چنگ و رود
بعشاق دلخسته آرد سرود

برون شو تو ساقی از این پیرهن
قمیص بهشتی در آور بتن

عبیر از سر گیسوی حوریان
بسوزان تو در مجمر زرفشان

باهل جنان باب عشرت گشا
برضوانیان خود تجلی نما

تو از بهر خدمت زخلد برین
بگو حور و غلمان شود در زمین

برقص طرب گلرخان سربسر
در این بزم تابان شود چون قمر

شود زهره چرخ در مه بری
عیان بنگرد ماه با مشتری

بساطی بیفکن تو اندر زمین
که گوید ملک در فلک آفرین

بخلق جهان ساقیا ده نوید
که شد شام غم صبح عشرت رسید

بغمدیدگان ده تو جام صفا
بعشاق دلخسته بر زن صلا

که عین ظهور ازل آمده
جمال خدائی هویدا شده

باین مزده گر جانفشانم رواست
از این مزده خوشوقت رب اعلاست

ز حق جلوه گر آمده نور
او سراسر جهانی شده طور او

یکی جام می در دهم این زمان
که در مدح این شه گشایم زبان

قبولش اگر نیست این مدحتم
چه سازم که گردیده است عادتم

ز دور ازل منتم این فتاد
مرا دایه از حب او شیر داد

شها من بوصفت چه سازم بیان
ثنا خوان تو خلق کون و مکان

توئی آنکه خلاق این عالمی
خدایا تو قیوم و هم قائمی

شدم منفعل خوانمت من خدا
خداها شد از بندگانت بپا

اناله زنان بندگان تواند
خداها کنان چاکران تواند

بامر تو شد جمله ذرات خلق
توئی نقطه اول ماسبق

چو نور جمال تو آمد عیان
ثمر خواندت از لطف رب بیان

مراد از شجر نیست غیر از ثمر
شجر از ثمر میشود جلوه گر

بیان از تو تکمیل گردیده شد
همه سر پنهان حق دیده شد

نبودار وجودت نبودی بیان
نماندی در عالم زایمان نشان

زتو مرتفع امر حق آمده
جلال خداها هویدا شده

تو مقصود دین هر زمان بوده
تجلی بهر دور فرموده

نه ختمی که آخر بدانم ترا
نه بدوی که اول بخوانم ترا

در عالم خود آن اول و آخری
بذرات عالم تو جلوه گری

بهر قوم گردیده رهنما
پرستش نمایند ایشان ترا

باسمی ز اسماء تو ساجدند
برت جملگی خاضع و خاشعند

منور ز نورت کلیس و حرم
توئی مظهر ذات وجه قدم

کجا من کجا وصفت ای محترم
عدم چون کند وصف ذات قدم

همه شرک محض است توحید من
منزه تو هستی ز تحمید من

اگر مشرک کافر از توام
اگر خاطی قاصر از توام

خطا آمده شیوه بندگان شده
لطف عفو از خداوندگان

یکی جام از لطف سازم کرم
که سوزد همه کفر از محترم

ز جام محبت کرم کن میم
فنایم اگر بخش خود هستیم

ای ز اشراق جمال القدر
سوختی احباب قدسی سر بسر

دیگر ای رب قدیر بابها
بس نمانده قدر ذر ذری بجا

از حجابات سرادقهای مجد
از مقامات مسترهای حد

یا الها سوختم ای کردگار
از شراریات ربانی نضار

یا ربم دریاب از احسان وجود
تا مشرف آیم از جذب الوجود

یا جمیل و یا عزیز بابهاء
اشرق اللوح من النار البداء

سوختم ای کردگار مقتدر
از شراریات افکیات شر

پاک بنما یا حبیب العارفین
قلب را از آنچه نافی بالیقین

تا مرفع آیم اندر بسط عدل
وارهم از شأن غیریات هزل

یا الها غیر تو نبود مرا
جز توام نبود نصیر از ماسوا

یا الها حق آن شاهنشهان
متکی بر مسند احسان عیان

جملگی بگذشته از اقیاد هست
مست و سرخوش از منادی الست

دیدن بگذشتنی بگذاشتند
آنچه را بایستشان برداشتند

یا الها همت اعلایشان
آفرین بر همت والایشان

غیر وجه پاکت ای رب وجود
جمله عالی فنای صرف بود

زارتفاع همت و قدر بیان
در ترفع تا بساط لامکان

بس مکین در صدر انماط الرفیع
جمله ذرات از ایشان بدیع

یا الہا از تفضلهای تو
یافتند این قدرت ابهای تو

لیک یا رب بایدم عفر خدین
نزد آن ذری کز ایشان شد بعین

زانکه ایشان اسبقند و اشرفند
ذی وجود امنعند و ارفعند

یا الہا خود بایشان داشتی
داشتی و داشتی و داشتی

کرده ایشان مقام لامثال
برده ایشان الی بیت الجلال

بردی از ایشان شئون خود داده
آنچه را خود بوده او را کرده

یا الہا در تنزه بایدم
ذکر تقدیسی زایشان شایدم

شایدم لطفت نماید دستگیر
وارهم از این شئونات حقیر

هیچ را از من بگیری ای حبیب
هستی محض آوری بیرون ز جیب

یا اله حق این شاهنشهان
وارهانم از شئونات خسان

یا اله الحق رب العالمین
یا حبیب الصدق خیر الغافرین

بود سوی تو ام راز نهانی

بود سوی توام راز نهانی
که زانم هست عیش و کامرانی
شدم چون آشنا ای یار جانی
ببزم خالی از بیگانه تو

ای ماهرویم ای مشک مویم
یارم توئی تو ای شهریارم

بعرش جان چو تو جانانه بود
که مهر از عارضت افسانه بود
بزیر دام زلفت دانه بود
بدامم درفکند آن دانه تو

در محفل خود بارم ده ای یار
پیش رقیبان منما تو خارم

فراق رویت ای سلطان خوبان
چو زلفت کرده عالم را پریشان
بهر بزمی در آیم همچو طفلان
که شاید بشنوم افسانه تو

گر بر لب آری یکبار نامم
در خاک پایت صد جان فشانم

ز درد عشقت ای ماه حبیان
رمیدند از مداوایم طبیبان
خوش آن دم که علی ر غم رقیبان
شرابی نوشم از پیمانہ تو

ای دل ستانم جز تو ندارم
نالان ز هجرت همچون هزارم

تو دانی ای نگار ما هریم
گهی چوگان عشقت همچو گویم
بزلفانت زنی چون شانه گویم
که من ای کاش بودم شانه تو

مردم بکویت در آرزویت
جز وصل رویت قصدی ندارم

ز عشقت گر بسوزد استخوانم
بجز نام ترا بر لب نرانم
بپای آنکسی صد جان فشانم
که یکبارم برد بر خانه تو

گاه از وصال شادم نمائی
گاه از فراغت سازی نزارم

چنان گرم از میت ای دلستانم
که دلسرد از بهشت جاودانم
من آن مرغ رمیده ز آشیانم
که نشناسم بجز کاشانه تو

باز آ به پیشم بین قلب ریشم
تا کی گزاری در انتظارم

شده هر موی زلفت یک کمندم
که بر عشق تو کرده پای بندم
شدم ای دلبر بالا بلندم
هلاک از غمزه فتانه تو

چون پادشاهی گاهی نگاهی
بر این اسیرت ای شهسوارم

عید آمد عید آمد این عید مبارک باد

عید آمد عید آمد این عید مبارک باد
شد عید خداوندی باشید بخرسند

این عید سعید آمد از خلد پدید آمد
ایام وحید آمد این عید مبارک باد

هان طرز دگر سازم این عید سعید آمد
انوار خداوندی از پرده پدید آمد

ای عید مبارک پی ها نحن هنیئالک
خلقی بوجودت حی ها نحن هنیئالک

خلقی بنوا از تو جمعی به بها از تو
وین فرو ضیا از تو ها نحن هنیئالک

وه وه طربست امروز سرعجبت امروز
دل در طلب است امروزها نحن هنیئالک

ای ذات تولامن شیئی یکسان بتو موت وحی
ظلمت بظهورت طی ها نحن هنیئالک

مستم ز می جامت دارم طرب از نامت
آسوده در ایامت ها نحن هنیئالک

طوبی لک طوبی لک جان از تو برون از شک
بر شو بنوا اینک ها نحن هنیئالک

برخیز و طرب را شو سر سلسله ما شو
بیرون ز من و ما شو ها نحن هنیئالک

مهمان سر خوانت جمعی زدل و جانت جبریل
مگس رانت ها نحن هنیئالک

بر گو بطرب هر دم با نغمه زیر و بم
درمان ز تو شد دردم ها نحن هنیئالک

غیرش نبود غیری در کعبه و در دیری
گویند بهر سیری ها نحن هنیئالک

ای قره بگو هر دم با قلب تهی از غم
کز طلعت شه خرم ها نحن هنیئالک

جوانی چه آورد پیری چه برد

جوانی چه آورد پیری چه برد
بُتِ خوردسال و می سال خورد

بت خوردسالی که یک جلوه اش
ببرد از دل اندیشه خواب و خورد

می سال خوردیکه یک قطره اش،
نخورد آنکه مُرد و نمُرد آنکه خورد

ز یک خم دهد ساقی روزگار
ترا صاف صاف و مرا درُرد درُرد

هزاران اسیرویند و یکی
غبار علائق ز قلبش سترد

نه بازی است رفتن بمیدان عشق
که از صد هزاران یکی پا فشرد

ز طوطی دعا دعوی از مدعی است
ببینیم تا گوی میدان که بُرد

باخته جان بولایش همه شاهد باشید

باخته جان بولایش همه شاهد باشید
ایستاده بوفایش همه شاهد باشید

روز اول که رسیدم بمقام ازلی
محو بنموده سوایش همه شاهد باشید

دورها کوزده این چرخ مدور در چین
ایستادم بوفایش همه شاهد باشید

نیست مقصود مرا غیر رضائش بالله
آدم عین رضائیش همه شاهد باشید

قرة العین نگر با نظر پاک صفا
کیست منظور بهائیش همه شاهد باشید

خواهم از فضل خداوندی قیوم قدیم
ریزدم خون به بهائیش همه شاهد باشید

طلعت قدس بشارتی که جمال حق شده بر ملا

طلعت قدس بشارتی که جمال حق شده بر ملا
بزن ای صبا تو بساحتش بگروه غمزدگان صلا

هله ای طوائف منتظر ز عنایت شه مقتدر
مه مستتر شده مشتهر متبہیّا متجلّا

شده طلعت صمدی عیان که بپا کند عَلمِ بیان
ز گمان و وهم جهانیان جبروت اقدسه اعتلا

بسریر عزّت فخر و شان بنشسته آن شه بی نشان
بزد این صلا به بلا کشان که گروه مدعی الولا

چو کسی طریق مرا رود کنمش ندا که خبر شود
که هر آنکه عاشق من بود نرهد ز محنت و ابتلا

کسی ار نکرد اطاعتم نه گرفت حبل و لایتم
کنمش بعید ز ساحتم دهمش بقهر ببادلا

دیوان اشعار
بانو فاطمه زرین تاج ~ طاهره قره العین
The Book of Poems of
Fatemeh Zarin Taj ~ Tahirih Qurratu'l-Ayn
نشر بنیاد کتابهای سوخته ایران
Published by the Iranian Burnt Books Foundation
Herzogstraße 42 / 42103 Wuppertal-Elberfeld / Germany
به کوشش دکتر سام وانقی
Edited by Dr. Sam Vaseghi
۱۸ تیر ۱۳۸۵ - 9 July 2006

© کلیه حقوق برای بنیاد کتابهای سوخته ایران محفوظ است. تهیه هر گونه اثر از متن این مجموعه و یا بخشی از آن چه در ایران و چه در خارج از ایران طبق قانون کپی رایت ایران و کپی رایت بین المللی منوط به اجازه کتبی بنیاد کتابهای سوخته ایران است.
کپی، نشر و پخش این اثر بصورت فایل کامل پ.د.ف مجاز و آزاد است.